

PROCEDURA NA WYPADEK KONIECZNOCI POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KONFLIKTOWYCH
CZŁOWIEK-WILK

W razie pojawienia się wilka na terenie Miasta i Gminy Izbica prosimy o kontakt pod numerami telefonów: w godzinach pracy urzędu (84) 618-30-34 w.36, kontakt poza godzinami pracy 517-814-365 Burmistrz, 506-449-245 Grzegorz Jasiński

Biorąc pod uwagę rosnącą presję człowieka na środowisko naturalne a także zwiększenie się liczebności wilka, co raz częściej dochodzi do bezpośredniej styczności wilka z ludźmi, również na terenach, na których od dawna nie był widywany.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym Organy samorządowe zobowiązane są do monitorowania sytuacji, zbierania informacji o ewentualnym zagrożeniu i w razie jego wystąpienia do podejmowania odpowiednich czynności, w tym jeśli zajdzie taka konieczność do występowania do Regionalnego lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z wnioskami o zezwolenie na realizację czynności zakazanych w stosunku do wilka.

L.P.	Miejsce bezpośrednich obserwacji wilków	Wygląd i zachowanie wilka	Zalecane działanie
1	W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych, również sporadycznie w pobliżu zabudowań na tych terenach	Wilki niesprawiający wrażenia chorego, oddala się od człowieka.	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja
2	Dowolne miejsce	Zwierzę nie sprawia wrażenia chorego, nie ucieka przed jadącym pojazdem, np. biegnie obok	Sytuacja normalna, nie jest potrzebna interwencja
3	W obszarze	Wilki zdrowe, sprawia	Wilki podczas migracji, zabłąkał się do miasta.

	zabudowanym, nawet w mieście	wrażenie przestraszonego (podwinięty ogon), zabłąkanego. Obserwacje (zdjęcia i filmy), nawet wielokrotne, dotyczą tego samego dnia, maksymalnie dwóch dni	Burmistrz Miasta i Gminy Izbica podejmuje działania w celu umożliwienia opuszczenia gminy przez zwierzę. Jeśli jest taka konieczność odławia i wywozi zwierzę do najbliższego kompleksu leśnego (przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska na podstawie art. 52 ust. 2 pkt. 3 up)
4	Dowolne miejsce	Zwierzę z wyraźnymi oznakami choroby (np. uszkodzenia ciała), ewentualnie z podejrzeniem wścieklizny, nie oddala się od ludzi, a nawet podchodzi na niedużą odległość, jest agresywny.	Sytuacja wymagająca uwagi. Zaleca się wykonanie dokumentacji fotograficznej/filmowej zachowania, i przesłanie do eksperta, który potwierdza przynależność gatunkową oraz doradzi w trakcie podejmowania decyzji. W przypadku konieczności uśmiercenia zwierzęcia Burmistrz Miasta i Gminy Izbica występuje z wnioskiem o stosowne zezwolenie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ) lub Ministra Środowiska (gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) – w przypadkach nagłych może to być decyzja ustna. Po uśmierceniu należy zwierzę zważyć i wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną, następnie przeprowadzić badanie w kierunku wścieklizny, a jeśli wynik jest negatywny, umożliwić właściwym, zainteresowanym podmiotom przeprowadzenie szczegółowej sekcji zwierzęcia dla ustalenia przyczyn nietypowego zachowania (w tym np. pobranie próby do analiz genetycznych).
5	Dowolne miejsce	Wilk bez oznak choroby, przez dłuższy czas (kilka tygodni) regularnie widywany w pobliżu budynków mieszkalnych, nie atakuje zwierząt gospodarskich ale zbliża się do ludzi i wzbudza niepokój mieszkańców	Sytuacja wymagająca pilnej uwagi Zaleceane przeprowadzenie inspekcji terenowej, instalacja wideopułapek i przygotowanie raportu w terminie do trzech dni. a) W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego Burmistrz Miasta i Gminy Izbica składa wniosek do GDOŚ o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazu zabijania, b) w przypadku braku zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, Burmistrz Miasta i Gminy Izbica składa wniosek do RDOŚ o odstępstwo od zakazu umyślnego płoszenia (np. przy użyciu broni z amunicją kulową lub innych środków) lub odłów (pozostawienie w niewoli albo też oznakowanie nadajnikiem GPS/GSM i przesiedlenie do najbliższego dużego kompleksu leśnego). Zarówno odłowiony osobnik jak i odstrzelony powinien zostać poddany badaniom weterynaryjnym, powinna zostać wykonana dokumentacja fotograficzna, pomiar wagi i parametrów ciała oraz powinny zostać pobrane próby do badań genetycznych (przez właściwy podmiot prowadzący takie badania). Analogiczna procedura na terenie parku narodowego prowadzona jest przez dyrektora parku.

6	W pobliżu (< 1 km) lub w obrębie dużego kompleksu leśnego lub na terenie z przewagą obszarów leśnych	Wilki zaatakowały zwierzęta gospodarskie po raz pierwszy, lub ataki są sporadyczne	Hodowca natychmiast po stwierdzeniu szkody zabezpiecza ślady, składa niezwłocznie wniosek do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o odszkodowanie. Hodowca wraz z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska ustala jakie w danym przypadku powinny być zastosowane zabezpieczenia przed kolejnymi atakami. Ww. zabezpieczenia wykonywane są samodzielnie przez hodowcę lub na zasadach współdziałania z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Analogiczna procedura na terenie parku narodowego wymaga udziału dyrektora parku narodowego zamiast regionalnego dyrektora ochrony środowiska.
7	Dowolne miejsce	Wilki często atakują zwierzęta gospodarskie	Procedura zgłaszania szkód i ich szacowania, a także wykonywania odpowiednich zabezpieczeń taka sama jak powyżej. W przypadku wystąpienia powtarzających się co najmniej kilkukrotnie skutecznych ataków wilków na zwierzęta w jednym gospodarstwie należy przeanalizować przyczyny. Jeżeli ataki wilków nie są wynikiem zaniedbań hodowcy (takich jak pozostawianie zwierząt gospodarskich bez ochrony w nocy) poszkodowany lub Burmistrz Miasta i Gminy Izbica gdy dotyczy to większej liczby poszkodowanych w gminie występuje do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (lub Ministra Środowiska, gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego) z wnioskiem o wydanie zezwolenia na umyślne zabijanie wilków wyrządzających szkody

Procedura postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek-wilk

(opracowane na podstawie: „Nowak S., Mysłajek R. W., Okarma H., Śmietana W, 2005,

Analiza dotychczasowych rodzajów i rozmiaru szkód wyrządzanych przez wilki oraz stosowanie metod rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków”)

Wilk jest objęty ścisłą ochroną gatunkową na podstawie załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. poz. 2183). Ponadto, wilk jest gatunkiem chronionym w większości krajów europejskich na podstawie aktów prawnych Unii Europejskiej i umów międzynarodowych.

Aby uniknąć konfrontacji z wilkami należy pamiętać aby zabezpieczyć śmieci zwłaszcza resztki żywności pozostawione na kompostownikach, w szczególności kawałki mięsa i wędlin, mogą zwabiać wilki. Zainstalowanie oświetlenia z czujnikami ruchu w pobliżu miejsc składowania odpadów kuchennych może odstraszać wilki od podchodzenia w ich pobliże. Ważnym jest aby w nocy trzymać psy i koty w domu lub w dobrze zabezpieczonych kojcach. **Wilk boi się człowieka** i unika spotkania z nim. Należy pamiętać, że **wilki widzą bardzo słabo. Ma świetny słuch i węch, wyczuwa ruch**, ale w dzień widzi słabo. Jego **wzrok wyostrza się dopiero w nocy**. Zresztą to właśnie wtedy jest okres największej aktywności tych zwierząt. Trwa od około godziny przed zachodem słońca do około godziny po wschodzie.

Jeśli jednak spotkasz w lesie wilka, który podchodzi zbyt blisko (na odległość poniżej 30-50 m) lub przygląda się zbyt długo, albo też drapieżnik poszczekuje lub warczy na ciebie, należy podjąć następujące działania:

- Unieść ręce i machać nimi w powietrzu. To sprawi, że sylwetka będzie lepiej widoczna i groźniejsza w oczach obserwującego cię zwierzęcia,
- Pokrzykiwać głośno ostrym tonem (lub zagwizdać) w stronę wilka. To pozwoli mu zorientować się, że ma do czynienia z człowiekiem i że nie jest mile widziany,
- Jeśli zwierzę nie reaguje i zamiast oddalić się, podchodzi bliżej, należy rzucać w jego kierunku będącymi w zasięgu ręki przedmiotami, najlepiej grudami ziemi,
- Wycofać się spokojnie, można przyspieszyć, dopiero gdy masz pewność, że zwierzę jest daleko,
- Jeśli jest taka możliwość, należy zrobić zwierzęciu zdjęcie i zawiadom o zdarzeniu Burmistrza Miasta i Gminy Izbica oraz Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Fakt objęcia wilka ochroną ścisłą nie oznacza braku możliwości podjęcia działań przeciwdziałających m. in. w sytuacji zagrożenia spowodowanego przez te zwierzęta. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody **możliwe jest uzyskanie odstępstwa od zakazów wobec tego gatunku**, w celu wyeliminowania powodowanego przez nie zagrożenia – np. na umyślne płoszenie, umyślne przemieszczanie z miejsc regularnego przebywania w inne miejsce (np. duże kompleksy leśne), czy też zabijanie. Zezwolenia takie mogą być wydawane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jak np. interes zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego.

W przypadku, gdy zagrożenie jest udokumentowane oraz gdy spełnione są wszystkie przesłanki niezbędne do wydania zezwolenia nie ma przeciwwskazań, aby takie zezwolenie uzyskać.

W pierwszej kolejności należy jednak rozważyć weryfikowanie wszelkich informacji – często zgłoszenia są emocjonalne i nie uprawdopodobniają ryzyka niebezpieczeństwa, np. dotyczącą obserwacji wilka z samochodu lub w trakcie spaceru w lesie. Jeżeli okoliczności na to pozwalają zaleca się dokumentować nietypowe, agresywne zachowanie wilka (poprzez nagranie filmu np. telefonem komórkowym). Dużą rolę odgrywa należyte dokumentowanie zdarzeń konfliktowych z udziałem wilka. Właściwe rejestrowanie zdarzeń np. w formie tabeli, a także zbieranie materiałów zdjęciowych i filmowych pomocnych w podjęciu ewentualnej decyzji o odstrzale osobników wilka.

Zaleca się płoszenie wilków, ewentualnie odłowu i zbadania czy nietypowe zachowanie wilka nie wynika np. z choroby lub częściowego oswojenia osobnika z człowiekiem. Dopiero jeśli działania te nie przynoszą pożądanego efektu należy rozważyć wystąpienie do GDOŚ z wnioskiem o eliminację problematycznego osobnika. W sytuacjach rzeczywiście niebezpiecznych (np. wilka na posesji prywatnej, między zabudowaniami – niereagujący na próby płoszenia) należy złożyć ustny wniosek dotyczący umyślnego zabicia zwierzęcia na nr tel. 669-660-648, wskazując podmiot, który dokona eliminacji. Podany numer należy do Zastępcy Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i jest dostępny w każdy dzień tygodnia, niemniej należy podkreślić, aby korzystać z niego tylko w pilnych, uzasadnionych przypadkach. Stosowny wniosek poza - Burmistrzem Miasta i Gminy Izbica może złożyć każdy mieszkaniec. Co do zasady Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może wydać zezwolenie m. in. na płoszenie, umyślne chwywanie, przetrzymywanie czy transport wilka na terenie swojego województwa, a na eliminację osobnika na terenie całego kraju wnioski takie rozpatruje GDOŚ.

W sytuacji rzeczywistego zagrożenia (po uprzednim uzyskaniu decyzji ustnej) należy

niezwłocznie powiadomić odpowiedni podmiot tj. lekarza weterynarii bądź Koło Łowieckie działające na terytorium Gminy Izbica aby w trybie pilnym dokonał eliminacji osobnika wilka.

Koła Łowieckie działające na terenie Gminy Izbica:

- **Koło Łowieckie nr 80 „Budowlani” w Lublinie** ul. Wieniawska 10, 20-071 Lublin,
- **Koło Łowieckie nr 16 „Szarak” w Krasnymstawie** ul. Kościuszki 3, 22-300 Krasnymstaw,
- **Koło Łowieckie nr 24 „Lis” w Łopienniku Górnym** Łopiennik Górny 14, 22-351 Łopiennik Górny,
- **Koło Łowieckie nr 12 „Sarna” w Zarzeczcu Zawada** 44 , 22-400 Zamość,
- **Koło Łowieckie nr 62 „Piżmak” w Nieliszu** Nielisz 231A, 22-413 Nielisz,
- **Koło Łowieckie nr 60 „Rys” w Zamościu** ul. Piłsudskiego 14/4, 22-400 Zamość.

Po odstrzale należy sporządzić dokumentację fotograficzną zabitego zwierzęcia, a także sporządzić protokół zawierający informacje świadczące o spełnieniu wszystkich warunków zezwolenia. Należy przedłożyć informację na temat: wieku, płci ewentualnych widocznych zmian chorobowych, dokładnej lokalizacji zabicia zwierzęcia i jego reakcji na podejmowane próby płoszenia lub powodu niepodejmowania takich prób. Złożyć informację o wykorzystaniu zezwolenia (lub jego niezrealizowaniu) w terminie określonym w protokole udzielenia decyzji ustnej.

Z uwagi na powyższe w sytuacjach nagłych, w których obiektywnie nie można przeprowadzić standardowego postępowania administracyjnego w formie pisemnej, istnieje możliwość uzyskania decyzji ustnych zarówno z RDOŚ – na umyślne płoszenie lub niepokojenie jak i GDOŚ – na umyślne zabijanie.

Decyzje Ustne mają taką samą rangę prawną jak pisemne, a w sytuacjach pilnych, w tym sytuacji bezpośredniego zagrożenia mogą być bardziej zasadne. Na podstawie wydanych decyzji ustnych przygotowywane zostają protokoły, które następnie przekazywane są Wnioskodawcom i stanowią one dla nich potwierdzenie legalności przeprowadzonych działań.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że podstawową zasadą w administracji publicznej jest zasada piśmienności. Decyzje ustne mogą więc być wydane w absolutnie wyjątkowych, trudnych do przewidzenia przypadkach.

Zestaw podstawowych informacji dla samorządów, które pomogą zapobiegać incydentom z udziałem wilków lub odpowiednio na nie reagować dostępny jest na stronie: <https://www.gov.pl/web/gdos/jak-odpowiednio-reagowac-na-incydenty-z-udzialem-wilkow-informacja-dla-gmin>